

Slovenski dom

Stev. 175.

V Ljubljani, četrtek 4. avgusta 1938.

Leto III

Rusi in Japonci naglo zbirajo vojaštvo ob meji

Kakor se zdi, bo tudi ta vojna podobna kitajsko-japonski, ker je „uradno“ ne bo

Moskva, 4. avgusta. o. Sovjetsko časopisje, ki je nekaj dni hudo napadalo Japonsko, se je začelo v svojih poročilih omejevati zgolj na obširne poročila dogodkov na bojišču na Daljnem vzhodu. Listi prinašajo brezštevilne resolucije iz vseh mest in večjih krajev, v katerih Rusi izražajo svojo zvestobo do države in se izjavljajo za pripravljenost, da bodo vsi brez izjeme branili rusko zemljo. Sovjetski listi prinašajo tudi faksimile zemljepisne karte in kitajsko-ruske pogodbe, v kateri stoji zapisano, da pripada Čangku-feng Sovjetski Rusiji in ne Mandžuriji. Zanimivo je tudi pisanje vojaškega glasila »Rdeče zvezde«, ki grozi Japonci in pravi: »Rusi hranimo svoj dinamit, ki je suh«. Listi pa napadajo tudi Nemčijo ter pišejo: »Izvestij« naslednje: »Japonski imperijalizem si podaja roko z nemškim nacionalizmom. Ti slednji sanjajo o zasedbi pokrajine. Kar se naprej naj sanjajo, pravi list, kajti Ukrajinci in vsi drugi Rusi že vedo, kdaj in kako bodo branili svojo domovino pred grabežljivimi rokami tujcev.« Dalje poroča list, da so dobili sovjetski vojniki, ki so branili Čangku-fenk, posebna odlikovanja.

Topovi pokajo naprej

Hunčun, 4. avgusta. o. Neki inozemski poročevalec, ki je prišel v mesto, poroča, da dobro sliši topove iz okolice Čangku-fenga. Vsa mesta in vse vasi v severni Koreji so ponoči zavite v popolno temo, kakor v času največje vojne. Vlak, s katerim se je ta poročevalec pripeljal, je bil tudi brez svetilk in brez luči. Čangku-feng, ki je le nekaj kilometrov oddaljen od Hunčuna, je doživel večerj opoldne ponoven napad ter je trajalo topovsko streljanje polne štiri ure. Med poljo je poročevalec od ljudi izvedel, da Japonci neprestano pošiljajo ojačenja na mandžursko mejo. Večji del teh čet prihaja s kitajskih bojišč. Prav tako je poročevalec izvedel, da so Japonci poslali v No-

tranjo Mongolijo veliko armado, ki čaka za primer vojnega spopada med Sovjetsko Rusijo in Japonsko. Dnevno pošiljajo Japonci vojaštvo in strelivo iz Kalgana proti Urteki po cesti Kalgan-Urga. Japonske čete se iz pokrajine Jehol pomikajo proti zapadu v smeri proti Urdi.

Japonsko vlado že skrbi

Tokio, 4. avgusta. O. Vojni minister je izjavil dopisniku Reuterja, da so včerajšnji dogodki na rusko-mandžurski meji mnogo bolj resni, kot pa se zdi.

Boji trajajo dalje

Tokio, 4. avgusta. AA. (DNB.) Japonsko vojno ministrstvo poroča, da sovjetske čete pri Čangku-fengu nadaljujejo s svojimi napadi, čeprav so pretrpele težke izgube. Sovjetske čete so sestavljene iz obmejnih oddelkov GPU, ki so ojačene z neregularnimi oddelki. Zvedele so se tudi te podrobnosti. Na dan 1. avgusta ob štirih zjutraj so Japonci odbili sovjetski napad na Čangku-feng. Pri tem napadu je sodelovalo več sovjetskih bombnikov. Dopoldne so sovjetska letala izvršila ponoven napad in sicer na mesto King, ki leži 10 km jugozahodno od Čangku-fenga. Pri tem napadu je sodelovalo 21 bombnikov. Enajst letal je ob 14.35 bombardiralo mesto Keiku. Druga avgusta se je začelo bombardiranje Čangku-fenga zjutraj ob 7.40. Nad mesto je priletelo 15 sovjetskih letal. Istočasno je napadel tudi bataljon sovjetske pehote pri Čangku-fengu obnem 3 z 10 tanki, od katerih so japonske čete 3 popolnoma uničile. Ob 15 je bil odbit napad sovjetske pehote pri Čangku-fengu. Sovjetskih vojakov je bilo okoli 3 do 4 bataljona.

Seul, 3. avgusta. AA. (Havas.) Po sporočilu glavnega štaba korejske armade vlada v pokrajini Čangku-feng popoln mir. Dopoldanska sovjetska ofenziva je končala. Sovražnik je prodril do 1500

metrov pred japonske črte v Satsaopengu, nato se je pa umaknil za nekaj 1000 metrov in se zakopal. Zdi se, da so sovjetski oddelki, ki so bili zasedli neki vrh dva km južnovzhodno od Čangku-fenga, umaknili. O letalskih napadih ni nobenih poročil.

„Druga nenapovedana vojna“

Tokio, 4. avgusta. o. Poročila, ki prihajajo v Tokio, pravijo, da Rusi pod zaščito goste megle neprestano dobivajo pojačanja pri Čangku-fengu. Istočasno pa rusko topništvo bombardira korejsko mesto Kajo. Tudi druga mesta so neprestano pod topniškim ognjem, tako Sihtung, Hsiangšantung in Mansan. Zaradi slabega vremena pa so letalski napadi izostali in so opazili nad Korejo samo dva ruska bombnika, ki sta zmetala svoje bombe, ki pa niso povzročile nobene pomembnejše škode. Zaradi nevarnosti zračnih napadov je izdalo vojno ministrstvo nalog, da morajo biti vsa mesta in vasi ponoči v popolni temi. Mesta in vasi, ki se nahajajo v bližini boje cone, so bile na povelje vrhovnega poveljstva izpraznjene. Diplomati so zelo delovni in imajo mnogo dela s protesti in protiprotesti tako v Tokiu kakor v Moskvi. Zunanji minister je dal ponoven nalog moskovskemu poslaniku, da energično protestira pri ruski vladi, da se zaustavijo sovražnosti.

V Tokiu vlada veliko ogorčenje zaradi zadnjih dogodkov, posebno v vladnih krogih, kjer na različne načine razlagajo sovjetsko postopanje. Japonski uradni krogi zatrjujejo, da Japonska nikakor ne bo vojne, vendar pa je popolnoma pripravljena. Japonci so zavzeli, ker so hoteli, in nočejo nobene tuje zemlje. Odločno pa zanikajo vesti glede napada v nedeljo, o katerem se je reklo, da so zavzeli dve važni postojanki pri Čangku-fengu. Neutrlni opazovalci so mnenja, da je to pričetek druge nenapovedane vojne na Daljnem vzhodu.

Vesti 4. avgusta

Dva vlaka sta trčila pri Toledu v ameriški državi Ohio. 35 potnikov se je nevarno poškodovalo, več drugih pa se je le nekoliko potoklo.

Oddelke vojne mornarice in števila letala iščejo izginulo potniško letalo »Hawaian Clipper« severozapadno od Filipinov. Oblasti še vedno upajo, da bodo letalo našle ter mislijo, da ga je vihar zanesel v drugo smer.

Predsednik francoske republike Lebrun je prišel na odpočitek v Flores Gesille blizu Grenobla. Lebrun bo tukaj ostal ves avgust.

Fašistična zveza je odredila, da morajo vsi gostinski in drugi javni lokali nositi napise in imena zgolj v italijanski. Prav tako se mora strožno osebje obračati na goste z »vici«, kakor je to nedavno že sklenila italijanska vlada.

Nenavadno in neusklajeno operacijo je izpeljal profesor Maroa iz Turina. Opici je vzel nekaj hrbtničnih členkov in jih vložil v človeka, ki so ga smatrali zaradi poškodb hrbtnice za ozdravljivega. Zdravnik je odel bolnika potem z mavčnim oklepom, v katerem bo moral ostati dva meseca. Že po prvih dneh se je videlo veliko izboljšanje ter je zdravnik prepričan, da bo bolnik popolnoma ozdravel.

Poljski predsednik republike Moscicki bo sredi oktobra obiskal Budimpešto, da vrne obisk madžarskega regenta Horthia v Varšavi. Moscicki bo spremljal zunanji minister Beck.

Na Madžarskem se je ustanovila nova nacionalno-socialistična stranka za čuvanje čistosti madžarske rase. Vodja te stranke je glavni urednik lista »Nemzeti Figyelő« Josef Szörtey.

Angleška komisija za razdelitev Palestine je včeraj zapustila Palestino in odpotovala v London. Komisija bo bržkone do konca prihodnjega meseca delala svoje poročilo.

Danski trgovinski minister bo po poročilih časopisa konec tega meseca obiskal Poljsko. Njegov obisk je v zvezi s potovanjem poljskega zunanjega ministra Becka na Norveško.

Več melnikanskih višjih častnikov je obtožilo senator Bautista, češ da so imeli svoje prste vmes pri uporu generala Sedille. Senator zahteva proti vsem tem častnikom odločno preiskavo. Generala Sedille samega pa še do danes niso našli.

Ob razpletu notranje politične krize na Češko-slovaškem piše časopisje dr. Šramkove katoliške ljudske stranke, da bo stranka, kakor druge stranke vladne koalicije, storila v polni meri svojo dolžnost.

Dve madžarske nacionalistični stranki in sicer madžarska narodnosocialistična stranka in stranka »madžarsko gibanje« sta se združili. Nova stranka se bo imenovala »madžarska narodnosocialistična stranka — madžarsko gibanje«.

Drugi svetovni kongres vseh Madžarov bo od 14.—19. t. m. v Budimpešti. Kongres se prireja v okviru proslav 900 letnice smrti prvega madžarskega kralja sv. Štefana.

O možnosti rusko-japonske vojne so začeli pisati kitajski časopisi. Listi imajo ta namen, da bi s tem ohrabili kitajsko prebivalstvo za odpor proti Japoncem zaradi zadnjih porazov kitajske vojske.

Tri francoske torpedovke bodo obiskale poljsko pristanišče Gdynia. Poljsko časopisje ob tej priliki piše, da bodo francoske mornarje nad vse prisrčno sprejeli in pogostili.

Blizu Deske na južnem Madžarskem sta se srečala dva avtomobila in se hotela drug drugemu umakniti. Pri tem je en avtomobil treščil ob drevo in se razbil. Trije potniki so se smrtno nevarno pobili.

Zidovski študentje ne bodo smeli več študirati na italijanskih univerzah. Prepoved velja zaenkrat za Zide tuje državljanke in za take, ki začasno živijo v Italiji.

2727 konkurzov je bilo letos v prvih šestih mesecih v Italiji. V istem času lani jih je bilo 3807 ali 28,4% več kakor letos.

Vse grško časopisje objavlja z navdušenimi komentarji čestitke, ki sta jih predsedniku grške vlade, ki je v imenu držav Balkanskega sporazuma podpisal pogodbo z Bolgarijo, poslala predsednik jugoslovanske vlade dr. Stojadinović in turški zunanji minister Ruđič Aras.

Kongres članov grških kmetijskih združenj je bil včeraj v Atenah. 15.000 kmetov je storilo velik sprevod in pozdravljalo navdušeno predsednika vlade Metaxasa. Zastopstvo kmetov je predsedniku vlade v zahvalo za zasluge za dvig kmetijskega stanu izročilo posebno zlato kolajno za združene zasluge. Metaxas se je za odlikovanje zahvalil in obljubil pomoč grške vlade grškemu kmetu.

Odpravnika poslov francoskega poslanstva v Rimu Blondela je včeraj sprejel zunanji minister Bonnet. Poučeni krogi pravijo, da pri tem sestanku ne bo govora o kakih novih pogajanjih z Italijo, temveč je obisk Blondela zgolj referativnega značaja, kajti zunanji minister sprejema vsako leto v času počitnic francoske diplomatske zastopnike v tujini.

Sovjetski poslanik v Parizu Šuvič je včeraj obiskal francoskega zunanjega ministra Bonetta in mu razločeval potek incidentov na sovjetsko-mandžurski meji. Šuvič je pri tej priliki dejal, da sovjetski Rusiji v nobenem primeru ne gre za to, da bi izzvala kako svetovno vojno.

Koni povzročil 10.000 din škoda

Maribor, 4. avgusta.

Včeraj popoldne proti večeru se je v Gospodski ulici pripetila težka prometna nesreča. Hlapec Mihael Besednik, ki je uslužben pri sodniču Henriku Senekoviču, je priporal enovprežni voz nazaj iz Volkmajerjeve ulice v Gosposko, pri tem pa je z vozom zadel ob cestni rob tako nesrečno, da je konja vrglo na pločnik. Konj je ob padcu z zadnjim nogo udaril na okenski okvir manufakturne trgovine Dolček in Marini. Šipa, ki je velika 4,5x2,5 m, je zdrnila iz okvirja in padla na konja, ki ga je poškodovala po prednjem in zadnjem delu života. Po izjavi g. Dolčeka znaša škoda zaradi razbite šipe 10.000 dinarjev.

Runciman je optimist

Od Čehov in od sudetskih Nemcev želi več spravljivosti

Praga, 4. avgusta. AA. (Havas.) Lord in lady Runciman sta se včeraj ob 14.55 pripeljala v Prago. Na postaji so ju pozdravili britanski poslanik v Pragi, šef protokola zunanjega ministrstva Hina, kabinetni šef dr. Hodže in v imenu sudetsko nemške stranke poslanec dr. Kundt.

Čehi polagajo na Runcimana mnogo nade

Praga, 4. avgusta. AA. (DNB.) List »Narodni osvoboditelj« komentira prihod Runcimana in pravi: Poslanstvo lorda Runcimana je zelo kočljivo in zapleteno, ker ne spada med vsakdanje misije.

»Narodni listi« pa menijo, da Francija ni mogla in ni hotela igrati vloge razsodnika tam, kjer je njena naloga braniti.

»Češko Slovo« poudarja, da gleda češko-slovaška javnost na delovanje lorda Runcimana popolnoma nepristransko. Čeprav Češko-slovaške ni navdušila okoliščina, da se njena notranja zadeva spreminja v mednarodno, ima popolno zaupanje v tradicionalni britanski »fair play«.

Praga, 4. avgusta. o. Vse češke stranke mnogo upajo in pričakujejo od misije lorda Runcimana, ki je včeraj popoldne prišel v Prago. Tudi sudetski Nemci ne dvomijo, da se bo lord Runciman z nepristransko kritičnostjo lotil vprašanja, v katerem ima nalogo posredovati. Le nemški tisk izraža svojo skepso in dvome in pravi, da ni mnogo upati. Danes bo Runciman obiskal predsednika republike dr. Beneša in predsednika vlade dr. Hodžo in s tem začel prve razgovore o narodnostnih in upravnih vprašanjih Češko-slovaške. Še prej pa se bo Hodža ponovno sestal z zastopniki Henleinove stranke dr. Kundtom in Gustavom Rossom. V svojem pismu, ki je odgovor na pismo dr. Kundta Hodžu, je ministriki predsednik odgovoril, da osnutki jezičnega in narodnostnega zakona niso zadnja in končnejšnja beseda češko-slovaške vlade.

Metaxas že dve leti ureja Grčijo

Atene, 4. avgusta. o. Danes poteka dve leti, odkar je grški kralj Jurij poveril sestavo vlade generalu Metaxasu in mu naročil, naj skrbi, da se bodo iz grškega političnega življenja umaknile vse razprtije in nezadovoljstva, ki se je nakopičilo v zadnjih letih. Takoj po prihodu na oblast je general Metaxas ukinil nekatere uredbe grške ustave, razpustil parlament in vso oblast osredotočil v svojih rokah. Ta ukrep je bil več kot potreben, zlasti zaradi nevarnosti, ki jo je pripravljala grški komunizem. Metaxasova vlada je posvetila vso skrb ureditvi in dvigu grškega gospodarstva, ki je bilo prej zaradi neprestane revolucije in političnih zmešnjav na tleh. Metaxasu se je posrečilo utrditi državo na znotraj, urediti razmerje na zunanji in še bolj utrditi ugled Grčije doma in zunaj. Obe dve leti je vladal v Grčiji popoln red in mir. Kako se razmere v Grčiji do dna spremenile, dokazuje zlasti zadnji upor na Kreti, ki je bil hitro zatrt, kajti pešice nezadovoljčev ni našla za svoje poskuse med ljudmi nobenega odmeva. Vlada generala Metaxasa je uredila grške državne finance, učvrstila je valuto, začela izvajati velika javna dela ter je kljub velikim izdatkom za državno obrambo posvetila vso pozornost kmetijstvu, turizmu in industriji ter socialni zaščiti delovnih slojev. Izvoz se je močno povečal, iz proračuna je primanjkljaj skoraj izginil, a obenem je grška vlada s tujimi upniki naredila nadvse zadovoljiv sporazum. Tudi v prosvetni politiki se je močno poznal vpliv delovne vlade. Izboljšale so se razmere v srednjih in ljudskih šolah, zlasti pa se je vlada posvetila novi vrsti šol, urbanističnim šolam.

de, kakor tudi ti predlogi ne predstavljajo maksimuma koncesij, ki jih misli češko-slovaška vlada dati sudetskim Nemcem, temveč pomenijo le osnovo za nadaljnja pogajanja.

Runciman apelira na spravljivost

Praga, 4. avgusta. o. Lord Runciman je po svojem prihodu v Prago včeraj zvečer sprejel češke in tuje časnikarje in jim v kratkem razgovoru naznačil bistvo svojega dela v Pragi. Prvi njegov namen je ta, da na eni kot drugi strani ustvari tako razpoloženje, da bodo pogajanja tekla v bolj pomirljivem ozračju in da bosta obe stranki začeli misliti tudi na neobhodno potrebno lastnost, namreč na potrpežljivost in strpnost. Na vprašanje časnikarjev, če morda ni njegov prihod v bistvu uradnega značaja, je Runciman dejal, da je to njegova osebna misija, v katero se je odločil edinole zaradi svoje želje, da pomaga utrjevati mir. O sebi je dejal, da si je v teku 40 let svojega političnega udejstvovanja nabral že toliko izkušenj v vseh področjih javnega življenja ter se je pri tem naučil, da se mir ohranjuje lahko le takrat, kadar nad nasprotji in spori plava duh spravljivosti in želja po miru. O posredovanju, ki se ga bo lotil takoj prve dni, je izjavil lord Runciman, da ne bo štedil s svojimi močmi, da bi se obe sprti stranki do podrobnega porazgovora o vseh težavah in skrbih in se potem mirno sporazumeli.

Praga je nanj naredila zelo ugoden vtis. Lord Runciman je poudaril, da ni nikjer ničesar opazil, kar bi govorilo o vojni nervozni in o posledicah mobilizacije sredi maja. On ne vidi nikjer strahu, da bi se moglo danes ali na jutri zgoditi kaj usodnega in odločilnega. Pri vsem tem pa si je svest težkih problemov in velikih razlik med Prago in sudetskimi Nemci. Prepričan je, da mu bo poslanstvo uspelo in da bo na ta način Češko-slovaški prihranjena notranja kriza, a Evropi ohranjen mir.

Največ je vlada storila za delavstvo, ker je odobrila 500 milijonov za razne socialne in zdravstvene potrebe in začela pomagati delavstvu pri sklepanju kolektivnih pogodb. Samo v teh letih je bilo na Grškem sklenjenih 384 kolektivnih pogodb med delavstvom in velikimi industrijskimi podjetji. Vlada je vpeljala osemurni delovnik, nedeljski počitek, predpisala najnižje meze in s tem občutno zmanjšala brezposelnost. Vlada je vpeljala tudi obvezno zavarovanje delavcev, tako da je danes na Grškem 350.000 zavarovanih delavcev. S podobnimi uspehi se je Metaxasova vlada postavila v zunanji politiki.

Grčija je uredila razmerje s Turčijo in se začela uspešno uveljavljati v krogu balkanskih držav. Največji uspeh, katerega je v mnogem deležna tudi Grčija, pa je sporazum držav Balkanskega sporazuma z Bolgarijo.

Jugoslavija, ki je z Grčijo vedno živela v prišernih odnosih, pozdravlja dveletno vlado z enakimi čustvi, kakor se je Grčija spominjala nedavno triletnice vlade dr. Milana Stojadinovića. Grškemu narodu je potreben mir in to mu daje in omogoča vlada generala Metaxasa.

V Londonu se je zbral na sejo odbor za preiskbo političnih beguncev. Za predsednika je bil izvoljen lord Winterton, a za podpredsednika francoski, brazilski in nizozemski delegat. Za stalnega ravnatelja begunskega urada v Londonu pa je bil izvoljen znani ameriški pravnik Georges Rubly.

Velika zračna bitka pri Hankovu

Šanghai, 4. avgusta. o. Včeraj je bila v bližini Hankova velika zračna bitka. Veliko število japonskih bombnikov in lovcev je naletelo na svojem potu proti Hankovu na 54 kitajskih letal, ki so hotela preprečiti napad na mesto. V zraku je prišlo do srčite bitke na življenje in smrt. Japonci zatrjujejo, da so sestrelili 32 kitajskih letal, ki so bila povečini ruska, angleška in francoska. Sami pa so izgubili le dva bombnika. Nadalje pravijo, da so tudi na letališču uničili 7 kitajskih letal. Hankovsko poročilo, ki je videti verodostojnejše, pa poroča, da so Japonci imeli namen bombardirati železniško progo pri Hankovu, pa so jih kitajska letala pregnala, nakar se je razvila velika zračna bitka. V tej bitki so Japonci izgubili 6 letal (vključen je en bombnik). Kitajci pa 6. Poročajo iz Hankova, da tam niso videli te bitke, videli pa so neka japonska letala, ki so visoko v zraku letela nad mestom. Letala so v skupini ter se je zdelo, da se niso udeležila bitke. Bombe so zmetale v okolici Hankova, napravile pa so le neznatno škodo ter ubile nekaj oseb.

V Indiji spet poboji

Rangoon, 4. avg. o. V Burmi je včeraj prišlo ponovno do spopadov med budisti in muslimani. Samo včeraj je bilo v pouličnih bojih ubitih 20 ljudi. V mestu Tharawady pa je bilo 5 ljudi ubitih, 50 pa ranjenih. Včeraj je potekel en teden, odkar so se začeli ti spopadi. Vseh žrtev pa so do sedaj našli 487, od katerih je bilo 67 smrtnih. Do spopada je prišlo zaradi neke muslimanske knjige, o kateri se na precej odkrit način napada budistična vera. Zaradi tega so bile oblasti prisiljene knjigo zapleniti in prepovedati nadaljnjo njeno širjenje.

Avtomobilska nesreča v Košakih

Maribor, 4. avgusta.

V eredo popoldne so se vršili šoferski izpiti. Po končanem teoretičnem izpitu so se odpravili vsi avtomobilisti zaradi praktične vožnje proti St. Ilju. Po končanem praktičnem izpitu so se posamič vračali domov. V avtomobilu zdravnika dr. Rudolfa Hötla iz Apač so se nahajali Lojze Kovač, ki je tudi delal šoferski izpit, in učitelj šoferske šole Zupančič. Pri volanu je sedel g. Zupančič sam, zraven njega trgovec Kovač, zadaj pa zdravnik dr. Hötzl. Ko so dospeli na vrh Leitenspreškega klanca, je vozil pred avtomobilom avtomobil inž. Kiffmanna. Istočasno pa je prihajal od mariborske smeri nek tovorni avto, ki je močno zaprašil cesto pred tamkajšnjo opekarno.

Po izjavah očividcev je nastala zaradi prahu v momentu, ki jo hotel inž. Kiffmann zaviti pred svojo vilo, nesreča zato, ker g. Zupančič zaradi prahu ni videl ničesar pred seboj, hotel pa je prehiteti g. Kiffmanna. Udarce obeh avtomobilov je bil sicer malenkosten, ker je prednji blatnik Kiffmannovega avtomobila le neznatno poškodovan. Ta malenkostni udarec pa je vendarle povzročil, da je zdrčal avto g. Kiffmanna nekaj metrov v ravni smeri naprej, nakar se je trikrat prevrnil po širini. Pri tem sta zletela iz svojega avta vozač g. Zupančič in trgovec Kovač, zdravnik dr. Hötzl pa je ostal v avtomobilu nepoškodovan.

Trgovec Kovač je dobil težje poškodbe, Zupančič pa le lahke. Avto je last dr. Hötla, znamke »Opel« ter ni zavarovan. Škoda zaradi razbite karoserije znaša 30.000 din. Kiffmannov zasebni avto je znamke »Tatra« je ostal nepoškodovan. Poklicani so bili reševalci, ki so ranjenega trgovca prepeljali v bolnišnico. Ker je imel trgovec Kovač hude poškodbe, je ostal v oskrbi bolnišnice, lažje poškodovani Zupančič pa je bil obvezan in poslan v domačo oskrbo.

Strašni gospodarji tropičnih rek

Velikanske kače, ki ob bregovih rek preže na svoj plen

Naše kače so v primeri s kačami, ki živijo v tropičnih krajih, pravi pritlikavci. So neprimerno večje in nevarnejše od naših. Domačini poznajo najrazličnejše in najgorostasnejše pripovedke o tej go.azni. Seveda je tem pripovedkam primešano precej fantazije. Misijonar, ki je potoval po teh krajih, pripoveduje zanimive dogodke, ki jih je sam doživel.

Največje kače, ki sem jih videl sam, so bile dolge okrog deset metrov. Indijanci pa, ki sem jih o tem spraševal, so mi sveto zatrjevali, da se do-bijo še večje.

Nekoč sem plul po reki Kara-Kara navzgor. To je pritok reke Gavare. S eboj sem imel nekaj domačinov, ki so mi kazali pot. Le počasi in s težavo smo se pomikali naprej v čolnu, iztesa-nem iz debela. Držali smo se bolj strmega obrežja in iskali primeren kraj, kjer bi se lahko izkrcali. Zdelo se mi je, da je vse mirno in varno. Nenada-ma je mož, ki je sedel nasproti mene, presunljivo zakričal. Vsi smo dvignili glave. Mož je ves bled in prestrašen kazal s prstom naprej. Nekaj metrov pred nami je na neki voji, ki je visela nad vodo, ležala ogromna kača. Ko so jo moji spremljevalci opazili, so se z vso silo uprli ob vesla ter okre-nili čoln vstran tako hitro, da bi ga kmalu prevr-nili. Naglo so zaveslali proti nasprotnemu bregu. Tam šele smo se utegnili prepričati

o veliki nevarnosti, ki smo ji pravkar ušli

Često spleza vodni udar na drevo, na kako vejo, kjer mirno čaka na plen. Le težko ga ločiš od drevesa. Ko se mu približa kaka žival, švigne kakor strela in pograbí svojo žrtev. Če bi šli še dva, tri metre naprej, pa bi mi koga odnesel.

Na nasprotnem bregu smo izstopili. Vzel sem puško, pomeril in ustrelil. Zival sem zadel tik v tilnik tako, da sem ji zlomil hrbtenico. Kljub stre-lu se ni nič zganila in komaj sem opazil, da se ji je glava za spoznanje povesila. Toda že čez nekaj trenutkov so njeni členi popustili in žival je zdrž-nila ob ekordi drevesa kakor dolg zavitek ter izgi-nila v reki. Veslali smo proti kraju, kjer je žival padla v vodo. Tam smo jo zaradi čiste vode, v glo-bočini poldruga metra približno, videli, kako leži na pesku. Zdelo se mi je, da je že po njej. Rad bi jo potegnil ven, da bi jo raztelesil. Toda čim sem se jo z drogom dotaknil, se je začela zvijati. Dvignila je glavo ter sikala navzgor.

Indijaneec, ki je krmari, me je svaril: »Zakaj vendar hočete, da jo potegnemo ven? Saj je še živa, pri moči in nevarna. Morda bo trajalo še pol dne, predno bo poginila. Lahko se ovije okrog koga in ga zmleje kakor slama.« Videti je bilo, da se vsem zelo mudi od tod. Zato smo odrinili naprej. Čez nekaj časa me je krmar, ki mu nika-kor ni šlo v glavo, ker sem hotel kačo dobiti iz vode, vprašal, zakaj sem potem streljal, če sem bil prepričan, da ni bilo nevarnosti. Pojasnil sem, da bi rad njeno kožo, ker se mi je zdela velika. »Velika! Bahl! Komaj srednje velika, skoraj bi re-ke majhna.« Začel mi je pripovedovati, da je vi-del na lagunah reke Gavaro in v ustju reke, po kateri smo pluli — posebno kadar naraste voda — mnogo večje kače kakor pa je ta, ki sem jo

pravkar ustrelil. Ta je bila dolga okrog osem metrov.

Pod vtisom tega dogodka smo ta dan govo-rili samo o kačah. Ob tej priliki sem se spomnil dogodka, ki se je odigral v pokrajini gornjega Orenoka.

Pri Indijancih Makiritara

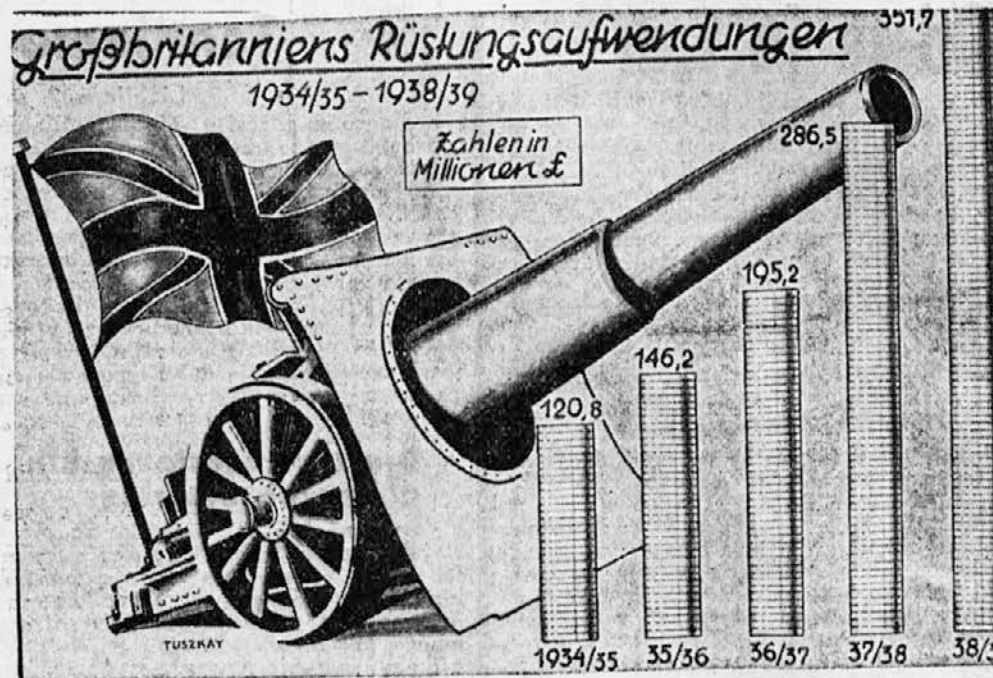
S svojimi spremljevalci sem se ustavil na po-slednji postaji, kjer so še živeli civilizirani ljudje. Medtem ko so moji ljudje pripravljali vsi potrebo-no za nadaljno potovanje po čisto divjih pokrajinah, sem jaz sklenil, da obiščem naselje Indi-jancev iz rodu Makiritara. Njihove kočice so ležale ob strmih obrežju reke, ki je tekla ne-koliko višje. Spremljalo me je par mož iz tega rodu in odrinili smo. Ko smo se vozili po reki navzgor, smo se pogovarjali o raznih stvareh. Čudno pa se mi je zdelo, zakaj se stalno ozirajo proti obrežju. Zato sem jih povprašal po vzroku. Povedali so mi, da je v obrežju polno lukenj, ki jih je izdolbla voda in v katerih je mnogo velikih kač. Ko sem rekel, da to diši malo po domišljiji, mi je eden odgovoril: »Nikakor ne. Marsikateri Indijaneec je že postal žrtev kač, ki je p'ul s čol-nom ali se podal na nevarne lagune. Blizu vasi so enega naših sorodnikov umorile v trenutku, ko je skočil v vodo po nož, kamor mu je bil padel. To se je zgodilo pred dvema mesecema. Ali še niste slišali tega.« Kljub temu sem bil prepričan, da jih je zgolj baharija. Toda naslednji trenutek me je prepričal o tem, kar so mi pripovedovali malo prej.

Ko smo dospeli v naselje, sem si ogledal no-tarjnost hiš teh napol civilizirancev, ki so ohranili običaje svojega plemena in se z njimi razgovarjal. Nato sem jih prosil, ali bi si lahko ogledal njihova poja in nasade. Pogovarja me je spremlil in odšli smo. Nenadoma začujemo med tem ogledovanjem strašno kričanje. Takoj smo odhiteli proti kočam, od koder so drveli možje, oboroženi z lok, pušči-cami in bati misleč, da jih je napadel sovražnik. Kar opazimo neko žensko, ki je tekla od vode sem kot nora in kričala: kačal kačal! Za njo se je z neverjetno naglico valila ogromna kača, hoteč jo pograbiti. Ker sem pustil svojo puško v koči, ji nisem mogel prav nič pomagati. Prepričan sem bil, da je žena izgubljena. Može so začeli streljati s puščicami in ena je k ereči zadela kačo v glavo. Kača se je najprej vzpela, potem pa od bolečine zvi-la in žena ji je srečno ušla. Potem so može to-liko časa streljali na žival, da so jo vso preluknjali.

Kako je prišlo do tega dogodka? Žena je šla k reki, da bi prinesla vodo. Ko jo je zajela, je ne-nadoma zagledala, kako tri metre pred eboj strši iz vode pol glave velike kače, ki jo je nepremično gledala. Žena je bila toliko prisebna, da je zagnala posodo v smeri proti kači. S tem jo je toliko zmedla, da je žival malo oklevala, ali bi jo napad-la ali ne. Tako je žena pridobila nekaj drago-cenih trenutkov. Čim pa je kača prišla iz vode, se je z vso silo zagnala za njo in žena se ne bi rešila, da ji niso priskočili na pomoč. Kača je bila dolga okrog sedem metrov in debela kot človeško stegno. Vrgli so jo v vodo. Ustavila se je ob ve-jevju, kjer so jo obkolile ribe in pričele svoj posel.

V Drami, glavnem mestu Tracije na Grškem, so začeli igrati starodavne grške igre, s katerimi propagirajo stare grške ideale. Na sliki vidimo s prevod, v katerem stopa Minerva s svojim spremstvom na Stad-ion v Drami.

Takole je po nemških ugotovitvah raslo angleško oboroževanje od leta 1934 dalje. Stolpci na sliki kažejo, da je letos Anglija več kot dvakrat tako oborožena kot je bila 1934, prihodnje leto pa bo imela že trikrat toliko orožja kot pred štirimi leti.

Samo 9 dni je vladal v najmanjši evropski državi

Pred nedavnim časom so izpustili iz marseill-skega zapora Borisa I., ki je bil kralj najmanjše evropske države Andore. Po narodnosti je bil Rus in je bilo njegovo pravo ime Boris Mihajlovič Muvrov. Kazen je prestajal zaradi tega, ker je brez dovoljenja pogostokrat prešel preko meje v Francijo. Ko je prestal kazen, je moral zapustiti Francijo kot človek, ki eploh nima državljanstva, katerega tudi preje ni imel in ki je bil brezdomec. Ker ga ni nobena evropska država hotela sprejeti na svoje ozemlje, se je vrnil nazaj v Francijo. Pri tem se mu je štelo to v dobro, ker se je bivši kralj Boris I. oženil s Francozinjo. Za Francoze takšna zatočišča raznih bivših knezov, baronov in drugih takih odličnikov ni nikak problem, saj po-znamo Francijo kot demokratično zemljo, ki vsa-kega tujca ljubeznivo sprejme.

Kdo je bivši vladar Andore?

Njegovo poreklo je skromnega rodu. Sin je carskega uradnika, rojen v Rusiji, v Vilni l. 1896., njegovo pravo ime pa je Boris Mihajlovič Muvrov. V mladosti je bil zanesenjak, navduševal se je za poljsko narodno gibanje, ki je bilo za časa careve vlade zelo nevarno gibanje. Moral je bežati iz Ru-sije. Ko je nastopila svetovna vojna, se je prijavil kot prostovoljec v angleško pehoto. Zaradi svojega družabnega nastopa in zaradi tega, ker si je pridobil vstop v angleško visjo družbo in se tam izkazal kot pravi gentleman z veliko sposobnostjo, so ga Angleži postavili v službo angleške vojske kot član družbe Intelligence Service. Njegovi predstojniki so ga pošiljali v Rusijo, Nemčijo, Japonsko in Združene države, da v teh državah vohuni v korist Velike Britanije. Na tem svojem potovanju je pri-šel v Holandijo. Uspel je, da je bil sprejet v av-dienci pri kraljici Viljemini. Zaradi njegovega na-stopa, duhovitosti in znanja mnogih jezikov si je pridobil naklonjenost vladarske hiše, ki mu je po-delila plemiški naslov. Od tedaj se je imenoval baron Boris de Skosirev.

Novi baron beži po Evropi

Po tem imenovanju je moral novopečeni baron zaradi nekaterih denarnih zadev zapustiti Holandijo. Prva postaja je bila Francija. Francoske oblasti ga niso po demokratično sprejele, pač pa so mu dale lep nasvet, naj se poda rajši po Evropi. Bo že nekje našel kako gostoljubno državo. Povsod so ga odklanjali in nazadnje se je zatekel v Andoro. Ta mirna in od vsega sveta pozabljena država ga je sprejela, dobri in vpludni kmetje niso bili prav nič proti njegovemu bivanju v njihovi sredi. Baron je našel svoje poje delovanja. Kot dober govornik, razumen, ljubezniv gospodin v prvem hipu velik dobrotnik si je kaj kmalu pridobil za-upanje in priljubljenost med andorskimi kmeti. Pred štirimi leti, 11. julija 1934 se je Mihael Muvrov proglasil za kralja Andore z imenom Boris I.

Katero je bilo njegovo prvo delo, ko je sprejel kraljevsko krono? Ustanovil je svoj časopis, po-tem je objavil novo ustavo in po tej ustavi je vla-dal lahkovernemu prebivalstvu.

Vladanje je trajalo 9 dni

Na srečo andorskega prebivalstva je trajalo vladanje Borisa I. samo devet dni. Obe mejni dr-žavi sta izsilili, da je novi kralj odstopil od pre-stola, katerega je komaj zasedel. Ta pustolovec je po tej veliki žalostni zopet moral na pot po Evropi in dolgo časa ni imel nikjer miru. Nazadnje je po-novno prišel v Francijo, kjer so ga oblasti obsodile na daljši zapor zaradi nedovoljenega prehoda pre-ko meje. Časnikarjem pa je bivši baron in bivši andorski kralj izjavil, da ne bo nikdar miroval, in da hoče doseči v življenju kaj izrednega.

Leta 1939 bomo letovali na severnem tečaju

Najsevernejši hotel na svetu

Norveška vlada je pred kratkim sprejela pred-log finančnega ministra, da se s 30.000 kr. zgradi na severnem tečaju prvi hotel. Zgradili ga bodo na 79 stopinji severne širine v Kongsfjordu v Spitz-bergh. Kar zanimivo bo tako letovali na severnem tečaju, toda premrzlo bo. Tako približno bo vsak dejal, če bi ga povabili v sončnem poletju v pokra-jino večnega ledu. S temi predlogi o neprenos-nem mrazu, o renčanju severnih medvedov in o divjanju burje bo treba prenehati. Danes je že severni tečaj premagan. Razne države že mislijo celo na redne letalske proge čez severni tečaj. Pa se bo nenadoma dogodilo, da se bo nekaj stopinj pod točko, kjer ni nobenega živega bitja, plesalo tango, fotografiralo, da bodo plaval v tekoči topli in mrzli vodi v zaprtih bazenih. Vsa erednja in južnoevropska letoviška mesta bodo premagana. Nič več ne bo skrbi prizadejala zima ljubiteljem bele opojnosti, saj bodo imeli zimo vse poletje, vse poletje bo trajal december, poln snega in ledu za smučarje in drsalce. Sicer pa, morda bo koga strah pred velikim mrazom. Pravijo pa, da se človek privadi mrazu kakor vročini, utrdil se bo, sicer pa saj mora že v naših gorah prenašati precej velik mraz in kljub temu malokateri turist toži, da ga zebe zaradi mraza na gorah.

Norveški hotelirji so v zadnjih letih ogromno storili v reklami za svoje fjerne. Sedaj pa so vrgli v svet geslo: Severni tečaj. Tako so začeli s pod-poro države misliti o graditvi velikega hotela v deželi večnega ledu, 79 stopinj severne širine, ho-tel naj bi bil najmodernejše opremljen z vsemi teh-ničnimi pripomočki. Hotel Severni tečaj bo nudil svojim gostom vse, kar bodo želeli, pokrajina sama pa jim bo dala vse svoje lepote tako, da bodo najbrže in hotelirji in gostje zadovoljni.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Nameščenci so si vsi skupaj izprosili dovoljenje, da bi šli plesat. Na dvorišču je ostala samo kuharica, ki jo te umetnije niso več zanimalo.

Mistra Bonnyfeathera je navdajala grenkoba, da ga je pustila na cedilu tudi Fides Paleologos, ki je bila že deset ali več let njegova brezpopojno zanesljiva gospodinja. Pustila ga je zato, da bi šla gledat nekakega klatskega plesača. Ko je sedel tako sam z ranjenim malčkom v orjaški zaprašen stari slavnostni dvorani, se mu je zdelo kakor da se usoda norčuje iz njega.

V tej baročni dvorani, priči zbledle krasote, je mister Bonny-feather ponavadi dejal in gostil kapitane, ki so potovali tod mimo. Ko se je zdaj v naglo pojemajoči luči ozrl, se mu je zdelo, da se moljasta krasota visokega in vse prešernega prostora posmehuje njegovi samotnosti. Bilo je že več kakor trideset let, kar je držal tu v rokah dete, ki je bilo podobno temu. Ni bilo mogoče zanikati, da so si njune poteze sorodne. Nenadno se mu je zazdelo, da je tudi plašč nekam znan in domač. A seveda ta ženski plašč je bil tak, kakor so vsi drugi ženski plašči.

Kakor da je prišel do nenadnega in nepreklicnega sklepa, je mister Bonnyfeather vstal, položil Antonia na hrastovo mizo in mu potisnil pod glavo staro usnjeno blazino. Fant se je malo stresel, odprl oči napol, potem pa jih z lahkim drhtenjem spet zaprl.

Velika plesna dvorana v palači Gobbo se je nekaj raztezala po vsej dolžini pritličja. V njenem drugem utlešenju, ko se je spremnila v Casso Bonnyfeather, so pa to prizorišče številnih pisanih slovesnosti razdelili kakor premagano državo. Na obeh koncih po-slopa so postavili kamenite vmesne stene, prostor pa, ki je bil za njima, so razdelili v več malih sob. Tako so nastali dve novi sta-novanji. Eno je imela kuharica s svojo številno rodbino, drugo pa mister Bonnyfeather sam.

Proti tem svojim zasebnim prostorom je trgovec zdaj šel. Iz svojega nabitega žepa je vzel velik sveženj ključev in odprl vrata v vmesni steni.

Pred njim se je širil dolg prednji prostor s preprogo iz mehke, dolge kočinaste snovi, po kateri je človek hodil neslišno. Ta hodnik je podnevi razsvetljevalo strešno okno od zgoraj. Zdaj je od tam

43 prihajal le šibak soj. V stanovanju bi bilo docela tema, če ne bi dajala pritajenega soja majhna kitajska svetilka, ki je stala na skrajnem koncu tega prednjega prostora na pozlačenem podstavku.

Razen njegove lastne sobe na koncu hodnika, sta na obeh straneh ležala še dva prostora, koder je mister Bonnyfeather zdaj šel kar mimo. Sobi na levi sta bili prazni, in to že leta: Eno je nekaj imela njegova žena, ki je umrla pri porodu, drugo pa hčerka, ki je tedaj prišla na svet. Sobi na desni, ki sta držali na dvorišče, sta imela Fides Paleologos, gospodinja in pa Sandy Mac Nab, glavni knjigovodja.

Ta večer, ko so vsi ljudje bili odsotni, je stanovanje delalo nez-nosno tihi vtis na človeka, ki je vstopil.

Ko je mister Bonnyfeather šel ob zdavnaj zaprtih vratih na levi, se mu je v duši s silo oglasila misel, da v sobah tam še nekdo pre-biva. Slep strah ga je privedel tako, da je ves poten obstal pred zadnjimi vrati na levi.

Tam notri je slišal šum!

Pretekla je minuta. Potem je vprašujoč zaklical:

»Maria?«

Ob zvoku lastnega glasu se je vrnilo samoohvladanje. Da bi se docela pomiril, je pritisnil na kljuko ravno nasproti na desni strani To je bila gospodinjina soba. Bila je zaprta.

»Preklemana babnica! Najbrž mrha misli, da ji bo lastni gospo-dar kradel perilo!«

Kadar je govoril razburjeno, je v njegovih besedah zvenelo trdo škotsko narečje.

Namenil se je, da bo fantu za nekaj časa postlal v oni sobi na levi.

Toda kako dolgo je že bilo, odkar se ni v tisti sobi oglašil noben živ sum! Če že tu okrog šumi, naj bo vsaj kaj žvega!

Prijel je za svečnik z nič manj po šestimi svečami, ga postavil na tla na hodniku in z odločno roko vtaknil zarjavel ključ v vrata, ki so držala v nekdanjo sobo njegove hčerke. S trdnim prijemom je obrnil kljuko, odprl vrata, ki so nalahno tožila v tečajih ter tvegali korak v ta košček preteklosti.

Pri tem ga ni prevzela tako predirna bolečina, kakor je mislil. Skozi okno, ki je bilo visoko v nasprotni steni, so čisto zaznatno prihajali šumi s ceste. Slišal je, kako torklja mimo konj. Prazna postelja, ki je stala v kotu, je bila na debelo pokrita s prahom. To je bilo vse. Zrcalo na toaletni mizi je bilo zaveseno s prtom.

Mister Bonnyfeather je potegnil prt stran in naglo postavil sveč-nik pred zrcalo. Zdaj se je zdelo, da se je prostor ves zaiskril.

Na odprtem obešalniku je viselo nekaj zbledelih dekliških oblek. Stari mož se ni trudil, da bi jih ogledoval. Podrgnil je prah s postelje, odšel v svojo sobo in prinesel odeje, ki jih je vzel z

lastnega ležišča. Z naglimi prijemi jih je razgrnil in popravil bla-zimo tako, da je prišla na vnožje. Nazadnje je vzel iz svečnika svečo in šel po Antonia.

Fant je ležal z odprtimi očmi in se skušal domisliti, kje je.. Trebuh in vsa rebra so ga bolela.

Nenadno pa se je na stropu pokazal soj. Pomežiknil je v višino in je tam gori zagledal obris bojnega voza, ki so ga vleklj vzpenjajoči se konji. Voz je izginil v temni gneči oblakov. Iz slike se je prikazal obraz voznika.

Ta trenutek je Antonio zagledal, kako se je stari trgovec sklonil k njemu. Čutil je, da ga je vzel v naročje. Zdaj je spet vedel, kje je. Toda kam pojde zdaj?

Če bi le bil tu pater Ksaver. Na glas je vzkliknil:

»Pater, pater!«

Tedaj je začutil, kako je stari mož, ki ga je nosil, zadrhtel.

Mister Bonnyfeather je hotel z dečkom vprav proti vratom svo-jeje stanovanja, ko je zagledal, da se po dvorišču bliža svetilka. Človek, ki jo je nosil, se je nenadno spotaknil in začel kleti. Bilo je protestantovsko preklinjanje.

Mister Bonnyfeather je zaklical:

»Sandy noter, si potreben! Pa brži!«

Malo trenutkov na to, ko je fantič že ležal na ležišču priprav-ljenem zanj, je vznikal cvetoči obraz Sandya Ma Naba v sobi in z začudenjem ogledoval priprave mistar Bonnyfeathera.

Mac Nab je zavpil:

»Saj pravim, takoj sem se začutil, pa še kako, da vidim luč v sobi gospodičine! Samo nisem mogel pogruntati zakaj. Ježeš, ampak kako je fant zdelan!«

Mister Bonnyfeather mu je odvrnil:

»Tebi bi tudi ne bilo prav nad vse popustno pri srcu, če se bi ti kozle z rogovi pognalo tja v vamp.«

Sandy je vprašal ne da bi se menil za grajo, ki jo je izrekel gospod:

»Čigav pa je paglavec?«

»Kaj jaz vem. Najbrž bo novi vajenec.«

Mac Nab je zažvižgal skozi zobe in se zarežal. Stari mož pa je dejal precej razgreto:

»Jezik za zobe! Rajši skoči po zdravnika na ladjo. Prvega, ki ga najdeš v pristanu. Kaj ne vidiš, da je s fantom križ?«

Nepoboljšljivi Mac Nab pa je pripomnil:

»Nikar mu ne prizadevajte še hušje.«

Mister Bonnyfeather je vstal in mrzlo vprašal:

»Kaj misliš morda stati tu in vso noč brbljati?«

Sandy je vzkliknil:

»Kaj naj znorim in mečkam, kdo ve kako dolgo okoli zaradi vajule!«